

“El PP comet a Euskadi un greu error polític”

Josune Aritzondo
(Ondarroa, Biscaia,
1948) va ser
viceconsellera
de Política Lingüística
del Govern basc del
1994 fins al 2000,
any a partir del qual
va assumir el càrrec
de secretària general
del PNB.

Sembla que es va imposant una visió uniformadora de l'estat que va en perjudi de les nacionalitats històriques. Està d'acord amb aquesta apreciació?

—A Euskadi molts tenim la percepció d'estar davant un estat que ens vol tirar, als nacionalistes bascos. Estem alarmats per la publicació de declaracions tan repugnants per als demòcrates com ara les del ministre d'Interior Ángel Acebes referents a les denúncies de maltractaments i tortures. La Constitució va acceptar al seu dia la naturalesa plurinacional, pluricultural i plurilingüística de l'estat i ara es veu posada en qüestió per institucions de l'estat com el Tribunal Constitucional. Resulta insòlit en un estat de dret i intolerable des de tots els punts de vista. Es posen en qüestió la naturalesa democràtica de les institucions basques i de les instàncies culturals, lingüístiques i educatives del nostre país. Es retallen llibertats tan bàsiques com la d'expressió amb mesures tan greus com el tancament d'un diari —mesura d'excepció molt greu—. S'ataca injustament i despietadament tot el que fa referència a les nostres senyes d'identitat. I l'estat espanyol vol eliminar les sensibilitats com la que nosaltres representem i que és majoritària a Euskadi. D'aquí que tinguem la sensació que ens volen tirar.

—La institució que presideix Jiménez de Parga és fonamental a l'hora de definir les regles de joc. Què es pot esperar del TC en aquesta conjuntura?

—Cada vegada esperem menys d'unes institucions presidides per persones que no mostren el mínim respecte a unes regles de joc que no sols haurien d'aplicar sinó també de preservar, i que, en compte d'això, es mostren permanentment sotmeses al dictat d'un partit polític, el PP. Nosaltres, que no vam votar a favor de la Constitució espanyola vigent, trebalem, paradoxalment, seguint les regles de joc que estableix. És el món al revés.

—Fa la sensació que en les eleccions del 25 de maig assistirem a una cursa entre PP i PSOE per veure qui defensa més i millor la unitat d'Espanya...

—Estic convençuda que la ciutadania acabarà donant l'esquena als partits que no ofereixen més que escarafalls o seguidisme a aquest discurs històric vuitcentista del PP de José María Aznar, últim de la fila, com és conegut, per a l'Ajuntament de Bilbao. A Espanya, a Catalunya, a Euskadi, a Galícia, hi ha molta gent de molt diverses ideologies que sol·liciten el debat de les idees, que valoren les posicions honestes en la vida política. Cal confiar més en la capacitat de comprensió i de discerniment de les persones i menys en la frase fàcil i en el tot s'hi val.

—Aznar va anunciar que serà candidat a l'Ajuntament de Bilbao. Quin efecte pot produir la seua participació en la campanya basca?

—Si l'objectiu d'Aznar fóra realment liderar i acompanyar amb la seua presència el PP en l'Ajuntament

XOUSA SIMAL

"Hem tornat als temps de l'Espanya uniforme, la més pròxima al franquisme, la del Fraga que vam conèixer com a ministre de Governació."

de Bilbao, hauria d'haver-se col·locat com a cap de cartell i no l'últim. Perquè és en els primers llocs des d'on s'han de dirigir els projectes i les propostes i no amb actituds que només valen per a la foto, que només signifiquen menyspreu per als mateixos votants del PP.

Però ja s'ho faran: en política, com en la resta de les activitats humanes, els errors s'acaben pagant. I el PP comet a –i amb– Euskadi un greu error polític i una equivocació estratègica. I serà un nou fracàs del PP, de Mayor Oreja i d'Aznar a Euskadi.

—A quin grau de tensió social estem arribant quan es qualifica de "proetarres" els veïns de Maruri que es manifesten de manera pacífica per mostrar el seu desacord amb el rector del poble?

—Es tracta d'insultar i de difamar totes les manifestacions que no combreguen amb el denominat patriotisme constitucional, i més encara si es desenvolupen de manera pacífica i cívica, com passa a Maruri. Hem tornat als temps de l'Espanya uniforme, la més pròxima al franquisme, la del Fraga que vam conèixer com a ministre de Governació, que al crit d'"el carrer és meu" va provocar que les

forces de seguretat mataren tres treballadors tancats en una església de Vitòria.

—La proposta del lehendakari de nou pacte per a la convivència parteix del reconeixement de l'existència d'Euskal Herria, encara que admet tres espais de decisió: Comunitat Autònoma Basca, Navarra i País Basc francès. Com concreta aquest procés?

—Euskal Herria existeix, té identitat pròpia des de fa centenars d'anys. És àmpliament reconegut que qualsevol realitat social o cultural necessita per al seu desenvolupament d'algun reconeixement jurídicopolític *de facto*. Nosaltres advoquem pel reconeixement del dret d'autodeterminació del poble basc, tal com va ser proclamat pel Parlament Basc l'any 90 i el respecte a les decisions de la ciutadania en cadascun dels tres àmbits de decisió jurídicoadministrativa dels territoris bascos: Comunitat Autònoma Basca, Navarra i Iparralde (País Basc francès).

En el segle XXI la voluntat de la ciutadania ha d'estar per damunt de qualsevol altra qüestió en les societats democràtiques. I aquest és el repete de la proposta: la decisió que pren-

guem fruit del debat i del consens entre bascos en absència de violència ha de ser respectada per altres instàncies. Quina altra cosa és, si no, la democràcia?

—Aquest procés ha d'acabar amb una consulta. És a prop?

—El futur no és allò que passarà sinó allò que farem, tal com deia Borges. Les fases del procés sí que estan previstes, és a dir, presentació, debat, articulació d'acord amb les aportacions i debat entre els partits, en les institucions i en la societat. A la fi del procés es realitzarà la consulta sobre allò que hagen acordat o acceptat els fòrums institucionals previs. El camí es fa evidentment amb un horitzó i un marc clars que ja explicita la proposta.

—Tant el PP i el PSOE com Batasuna s'han desmarcat del procés. Sembla complicat arribar a bon port sense el concurs d'aquestes formacions...

—Si volen desmarcar-se del diàleg, del debat, del respecte a la voluntat dels ciutadans, ells sabran què diuen als seus votants. No voler aportar res, buscar el bloqueig permanentment, negar-se al diàleg i al debat no és més que un exponent de tossuderia. El legítim interès electoral no té res a veure amb aquell altre que nega el debat i la posada en comú de diagnòstics per buscar solucions als problemes de convivència política.

—Com valora el PNB la llarga etapa de Jordi Pujol que està a punt d'acabar?

—Tal com jo ho percep, Pujol és i continuarà sent un home clau a Catalunya. És un referent de democràcia i de nacionalisme cívic des de l'època franquista; ho va ser en la transició i en els anys posteriors. Quan algú abandona la responsabilitat institucional més important de Catalunya, la seua personalitat i el seu valor referencial hi continuen presents, encara que d'una altra manera.

—I com veu l'actual situació política catalana?

—Fa unes quantes setmanes vaig assistir a Sant Sebastià a una taula redona organitzada per la Fundació Companys, que va reunir representants dels diversos partits polítics ca-

talans. Parlaven de Catalunya i em va cridar l'atenció que els representants de CiU, ERC, PSC i Iniciativa Verds, parlaren de l'esgotament clar del marc estatutari, encara que després cadascú tinguera el seu projecte de futur en relació amb la situació de conflicte polític en què es troba Euskadi. Per cert, el representant del PP, que era l'únic que no reclamava cap canvi en el marc juridicopolític de relacions amb l'estat, va parlar de la legitimitat de totes les idees expressades a través de les vies democràtiques. Quan, a Euskadi, els dirigents del PP i representants de l'estat no tenen empatx a afirmar públicament que "molts dels terroristes tenen noms com Asier o Aitor" o no volen saber res sobre el basc perquè "és una llengua utilitzada pels terroristes", no ens sorprén en absolut la capacitat de diàleg que encara es manté entre les forces polítiques catalanes. Catalunya viu un moment polític interessant, amb un futur que, encara que ple d'incògnites, passa per desemmascarar definitivament el centralisme uniformador d'un PP que, tot i que a vegades balla la sardana, busca eliminar la diferència, el pluralisme i el sentit cívic del nacionalisme català.

—En quin moment es troben les relacions del PNB amb CiU?

—En general mantenim una bona relació. En tot cas, nosaltres enyorem unes relacions políticament més pròximes en la feina que fem a Madrid. Cal respectar cada formació política, que només pot portar endavant la seua estratègia i els seus programes polítics en la mesura que tinga el suport de la ciutadania; i, des d'aquest punt de vista, CiU és la formació amiga —històrica en el cas d'Unió del PNB a Catalunya. Ho és i ho va ser en moments molt difícils per a nosaltres abans del 13 de maig del 2001. I això no ho oblidem mai: sempre recordarem aquell autèntic exèrcit de militants i responsables polítics de CiU que ens van acompanyar de cap a cap del País Basc durant tota la primavera de 2001 i en el míting final de l'11 de maig. I ells no sabien que

guanyariem aquelles eleccions, no venien a acompanyar el cavall guanyador sinó el partit amic, el partit i la societat assetjades injustament per tots els poders fàctics de l'estat...

Amb tot, hi ha conjuntures en què la pressió que suporten les institucions democràtiques catalanes i la formació líder probablement fan molt difícil un major grau de proximitat cap a les nostres posicions polítiques. Solament en aquest sentit comprenem determinades posicions de CiU, però ens agradaria que foren més contundents en la seua política d'oposició al PP. Sobretot, quan aquest es mostra tan antiautonomista i tan feroçment centralista.

—Què es pot esperar de la Declaració de Barcelona?

—La Declaració de Barcelona és una aposta estratègica, una afirmació que formacions nacionalistes de l'estat vam assumir continuant una tradició històrica com va ser la de Galeuzca. El problema és que les conjuntures varien i defineixen polítiques específiques de l'un i de l'altre. Per exemple, teníem prevista una reunió per abans de fi d'any per acordar un programa d'actuació pel 2003 i el desastre del Prestige ens ha fet variar aquestes previsions. No obstant això, el compromís de la Declaració de Barcelona ens ha ajudat a mantenir una actuació conjunta específica en relació amb aquest gravíssim problema, que també afecta Euskadi. En tot cas, probablement celebrem la reunió, obligatòriament retardada per les circumstàncies, abans que acabe aquest mes de març.

—El diari *Euskaldunon Egunkaria* no tornarà a veure la llum després del tancament decretat pel jutge de l'Audiència Nacional Juan del Olmo. Quina opinió li mereix aquesta situació?

—En primer lloc, assistim a una absoluta negació de la presumpció d'innocència per part dels diferents poders de l'estat. El tancament d'*Egunkaria* és un atac frontal i injustificat a la llibertat de premsa, que sempre ha d'estar assegurada llevat que ens trobem en un estat d'excepció. Inexplicablement, ha privat milers de lectors

“Catalunya necessita desemmascarar el centralisme uniformador d'un PP que, tot i que balla la sardana, vol eliminar la diferència i el sentit cívic del nacionalisme català”

de l'únic diari en basc, amb el que això suposa de negació del dret a ser informat en la pròpia llengua. A més, significa un retrocés en el procés de normalització lingüística.

—Al País Basc aquesta mesura ha generat una gran crispació social, tal com es va comprovar en la gegantina manifestació celebrada en Sant Sebastià...

—Aquesta situació alimenta els qui sostenen que la democràcia espanyola no defensa els drets de les minories lingüístiques. La crispació social generada amb el tancament i amb la privació de drets bàsics a persones que no són considerades innocents sinó culpables per definició no contribueix a socialitzar els valors democràtics que tant necessita la societat basca en aquesta conjuntura. En altres ocasions, fins i tot amb delictes provats dels integrants de les cúpules d'importants empreses i institucions financeres, l'activitat d'aquestes s'ha protegit per no perjudicar tercers, però en aquest cas s'ha satanitzat sense judici determinats directius i amb el tancament del diari s'han vulnerat els drets dels treballadors i dels lectors.

Joseba Arruti (Bilbao)